

Vergaderjaar 2021–2022

36 045

Situatie in de Oekraïne

29 023

Voorzienings- en leveringszekerheid energie

Nr. 108

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR KLIMAAT EN ENERGIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 september 2022

De afgelopen weken zijn er vragen gerezen over de sanctie tegen het bedrijf SEFE Energy Ltd. Enerzijds valt het bedrijf onder de sanctiebepalingen, omdat het in Russisch eigendom is. Dit standpunt heb ik extern laten toetsen. Anderzijds zijn er vragen over de effectiviteit van de sanctie en de toepassing door andere lidstaten. Daarom vraag ik de Europese Commissie om zo snel mogelijk te komen tot nadere duiding over het al dan niet toepassen van de sanctiemaatregel op SEFE GmbH. Tot die tijd verleen ik aan partijen die het verzoek daartoe doen ontheffingen op bestaande leveringscontracten met SEFE Energy Ltd. tot in ieder geval 1 januari 2023. Hieronder licht ik dit besluit verder toe.

De Europese sanctiemaatregelen (artikel 5 duodecies, van Vo 833/2014) verplichten aanbestedende diensten en speciale sectorbedrijven per 10 oktober aanstaande alle lopende contracten met Russische partijen op te zeggen en Russische partijen uit te sluiten van toekomstige aanbestedingen. Deze maatregel omvat ook energiecontracten die aanbestedende diensten hebben afgesloten met Russische partijen. De Europese sanctieverordening voorziet in de mogelijkheid om afnemers van gascontracten ontheffing te verlenen van deze maatregel. Ik heb daarvoor samen met de Minister van EZK in juni een beleidsregel opgesteld en gepubliceerd in de Staatscourant. Dit is in goed overleg met alle aanbestedende diensten geweest, onder meer door in mei het concept afwegingskader, waar de beleidsregel op is gebaseerd, met alle stakeholders te delen en te bespreken. Dit afwegingskader werd in vrijwel elke reactie gesteund door aanbestedende diensten.

Ik vind het belangrijk dat wij onze afhankelijkheid van Russische partijen afbouwen. Niet alleen op gebied van energie, maar op alle andere contracten dienen overheden hun banden met Rusland te verbreken. Uw Kamer heeft diverse moties aangenomen die de regering verzoeken om de afhankelijkheid van Russische partijen in het energiesysteem zo snel mogelijk af te bouwen. Ik heb uw Kamer geïnformeerd over het voornemen om voor het einde van dit jaar onafhankelijk te willen zijn van

Russische fossiele energiedragers (zie o.a. Kamerstukken 29 023 en 36 045, nr. 302).

In lijn met die wens, en in lijn met de bewoording van de sanctiemaatregel (waarbij bepalend is voor het opzeggen van contracten wie de eigendomsrechten heeft over een bedrijf) dienen aanbestedende diensten hun contracten met SEFE volgens onze lezing op te zeggen. Het is veel partijen inmiddels gelukt om over te stappen naar een alternatieve leverancier. Ik krijg berichten van o.a. gemeenten en waterbedrijven dat zij afzien van een ontheffingsaanvraag, omdat zij alternatieve leveranciers hebben gevonden.

Voor aanbestedende diensten waarbij dat niet tijdig lukt geldt dat zij een ontheffingsaanvraag kunnen doen. Die wordt beoordeeld in lijn met de beleidsregel, waarbij geldt: zoek een alternatief, als dat niet lukt dan ligt ontheffing in de rede. Het Ministerie van EZK, via tussenkomst van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, heeft tot nu toe 15 aanvragen voor ontheffingen ontvangen, waarvan er op het moment van schrijven 6 zijn afgedaan. In totaal zijn hiermee ca 140 partijen gemoeid, waaronder scholen, gemeenten en drinkwaterbedrijven. De meeste aanvragen worden namelijk door samenwerkingsverbanden namens meerdere partijen ingediend. Een volledig overzicht van de verleende ontheffingen vindt u in de bijlage bij deze brief. Ongeveer de helft van de ingediende ontheffingsaanvragen heeft betrekking op de periode 10 oktober 2022–31 december 2022, omdat lopende contracten per 1 januari 2023 toch al afliepen en een nieuwe leverancier moet worden gevonden voor de periode na 1 januari 2023.

De betreffende sanctieverplichting ziet op het verbieden van overheidsopdrachten met partijen waarvan het eigendom van ondernemingen in Russische handen is. Aangezien de Duitse overheid wel de volledige controle over, maar (nog) niet het eigendom van de aandelen in SEFE heeft verworven, valt SEFE onder het sanctieregime. De externe toets zal ik vertrouwelijk ter inzage laten leggen bij uw Kamer¹. Ik blijf, ook op basis van deze externe toets, nu bij het standpunt dat SEFE Energy Ltd. onder de sanctie valt.

De afgelopen weken zijn bij decentrale overheden en in uw Kamer vragen gerezen over de effectiviteit van de sanctie indien SEFE gas kan blijven verkopen op de gasmarkt en ook het gas dat andere partijen tegen hoge tarieven leveren voor een klein deel van Russische afkomst kan zijn. Ook wordt de vraag gesteld of SEFE wel onder het sanctieregime valt, aangezien de Duitse overheid de volledige controle, maar niet het eigendom, over SEFE heeft overgenomen. Ik snap dat er vragen zijn als niet iedere lidstaat dezelfde lijn kiest, hoewel ik wel wil benadrukken dat een aanzienlijk deel van Europa banden met Gazprom en haar dochterbedrijven reeds op eigen initiatief heeft verbroken. En ik moet helaas constateren dat wat betreft gas er nog steeds geen uniforme lijn binnen de Europese Unie is. Voor de effectiviteit van en het draagvlak voor de sancties tegen Rusland is het van belang dat lidstaten de sancties zoveel mogelijk eenduidig toepassen. Daarom vraag ik de Europese Commissie om zo snel mogelijk te komen tot nadere duiding over het al dan niet toepassen van de sanctiemaatregel op SEFE GmbH. Tot die tijd verleen ik aan partijen die het verzoek daartoe doen ontheffingen op bestaande leveringscontracten met SEFE Energy Ltd. tot in ieder geval 1 januari 2023.

¹ Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Hoewel dit besluit voor een aantal overheden extra ruimte geeft, zullen overheden die wel een alternatief hebben gevonden vragen hierover hebben. Zodra ik de duiding van de Europese Commissie heb ontvangen zal ik uw Kamer informeren over de gevolgen die ik eraan verbind. Ik zal daarnaast in gesprek blijven met decentrale overheden om in lijn met de sanctiebepalingen te kijken hoe ik hen kan adviseren bij de overstap naar een nieuwe leverancier. In de tussentijd zal ik nogmaals in overleg treden met andere lidstaten over hun interpretatie van de sancties, en specifiek de opvattingen rondom SEFE om eventuele onduidelijkheden op te helderen.

De Minister voor Klimaat en Energie,
R.A.A. Jetten